

La Benissa desapareguda.

Vicent Lluís Ibàñez i Rosselló
Farmacèutic

No sabem molt del que passà en altres segles, però el ben cert és que en el s. XX la trama urbana de Benissa ha sofert importants i profundes modificacions. En este article de festes farem una breu ruta urbana virtual per moltes d'elles. Edificacions que en molts casos, una vegada desaparegudes, han marcat amb el seu nom el llocs que ocupaven o les construccions que les han succeït.

Si bé és una pèrdua irreparable la desaparició de moltes d'elles, que d'haver-se evitat ara donarien una entitat especial a la nostra Benissa, hem de comprendre també que els pobles en la seua evolució es renoven, adapten les estructures a les noves necessitats que els temps imposen i eliminen aquelles que, ja perduda la funció per a la qual foren creades, no encaixen dins la mentalitat del moment. És el preu del, moltes vegades malentès, progrés.

Iniciarem el recorregut passant entre les baranes del pont (hui emparedat baix la carretera nacional) que salvava el barranc del Pou d'Avall, que en aquells temps aplegava pel carrer Alacant fins l'actual Centre Cultural. A l'esquerra, amb l'allargada ximenera, el molí de farina (1880) i central elèctrica després amb el que l'oligarquia local es sumava al carro de la industrialització. Des de la dècada dels 20 del segle passat es transformà en el quarter de la Guàrdia Civil que tots hem conegut fins a principis d'este segle, amb interrupció del període de la guerra civil on es dedicà a l'allotjament de les milícies populars i també serví d'hospital de xiquets refugiats.

Pujant per la costera del molí (un altre també desaparegut) o carrer València passem per les úniques restes que ens queden de la muralla que envoltava la vila i apleguem a la Plaça del Portal. Anomenada així per estar situada allí una de les portes d'entrada a Benissa, segurament semblant al Portal de la Valldigna de València. Les altres, desaparegueren sense deixar rastre ja fa segles engolides per un creixement urbà, que ja a mitjans del s. XVII, s'escampava fora d'elles per l'altre extrem del poble en el raval. A

l'igual que un dels costats d'este portal on, tan prompte com en el 1784, s'edificà l'antic Hospital i actual Ajuntament. És probable que ací, al contrari de les grans ciutats que conservaren les muralles fins les acabades del s. XIX, una vegada acabades les incursions piràtiques i davant l'elevat cost del manteniment s'iniciara un procés d'abandó, reaprofitament o destrucció d'estes.

Al darrere, la pèrdua més gran del nostre patrimoni, l'antiga església fortalesa d'estil renaixentista derruïda per a res l'any 1950. La porta d'entrada la tenia al costat oposat a l'entrada de la vila, just on s'ha fet la reconstrucció actual. En el costat esquerre tenia adossada una capella i encaixonat dins el mur d'esta, i cara el carrer, un pou.

Seguint pel carrer La Puríssima arribem al cantó de Bot on, separada pel carrer Desemparats de l'antic Ajuntament (actual Casal Jove), estava l'Ermita del Roser o de la Divina Aurora. Allí es celebrava el culte per als membres de la Confaria de Nostra Senyora del Rosari, de la qual trobem referències des del s. XVII, que s'encarregava de la realització de Rosaris de l'Aurora. Desgraciadament, l'edifici va ser alienat el 1955 per l'Ajuntament.

Continuant cap endavant, ens trobaríem els Porxes de la plaça, que a l'estil dels que encara es conserven a Pedreguer, protegien els venedors en dies de mercat de les inclemències de l'oratge. O també servien per fer bromes, com aquella en la que uns jòvens del poble escamparen les platejades fulles d'una olivera baix d'ells per a després córrer la veu que allí algú hi havia escampat aladroc. Desaparegueren totalment l'any 1966.

Pujant pel carrer Sant Nicolau, en girar el cap a l'esquerre a l'altura del de Sant Sebastià, veuríem "La Torre". Residència esta de Francesc d'Asís Cabrera Ivars o "Capità Cabrera" construïda seguint l'estil colonial que havia observat i gaudit a Cuba junt a la seua dona originaria d'este país quan va retornar a seu poble ja jubilat, després de servir com a capità de la Guàrdia Civil a la Guerra de Cuba desenvolupada abans de la pèrdua de la colònia el 1898. El nom l'edifici li vingué donat pel cos central de tres altures, tan

diferent del que es veia a la Benissa de fa un segle. Tant com pel color rogenc, per això la foscor de l'edifici a la foto, que contrastava amb el blanc general de les cases del poble. Va ser derruïda l'any 1977.

Des d'ací continuarem fins l'altre extrem de Benissa per buscar els cossos cilíndrics dels molins de vent, que donaren nom a esta porció de la partida de La Costa: Els Molins.

Desaparegueren al construir-se la finca del mateix nom en la dècada dels setanta del segle passat. Però abans ja ho havien fet alguns altres en este mateix lloc en fer-se la carretera nacional, que també s'endugué al seu pas ermita de Sant Antoni, ja abandonada en aquells temps, situada un poc més endavant.

Fins ací el recorregut virtual per una Benissa que ja sols podem admirar en imatges. D'ací 100 anys també ens jutjaran per tot el que hem deixat desaparèixer en els nostres dies? O en canvi reconeixeran el que s'ha fet per recuperar i mantenir el patrimoni local?

Bibliografia:

Cardona Ivars, Juan Jose. *Diccionari benisser*, Benissa, 2011.

Cardona Ivars, Juan Jose. *Dos siglos de vida municipal en Benissa*, Benissa, 1982.

Fotografies:

Arxiu propi, *Benissa en el record*, *Benissa en el record s. XX* i Llibre Festes Purissima Xiqueta 1972.